

А. Холодна, І. Хижняк, Я. Водяк, Н. Паламарь. Харків : ФОП Бровін О. В., 2020. 96 с.

7. Joosten H., Gaudig G., Krawczynski R., Tanneberger F., Wichmann S., Wichtmann W. Paludicultures: Sustainable productive use of wet and rewetted peatlands. In A. Bonn, T. Allott, M. Evans, H. Joosten, & R. Stoneman, eds. (in prep.): Peatland restoration and ecosystem services: science, practice, policy. Cambridge, Cambridge University Press. 2012.

ФОРМУВАННЯ СПІВАЦЬКОГО ГОЛОСУ СТУДЕНТІВ АКТОРІВ: УМОВИ ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ

Соболева Олена Дмитрівна

доцент

Харківський держаний університет мистецтв ім. І.П.Котляревського
Харків, Україна

Анотація. У статті розглянуті питання вокальної підготовки студентів, проаналізовано методи роботи з майбутніми акторами в контексті сучасних тенденцій освіти. Піднята проблема гігієни вокальної підготовки студентів, норм професійного голосового режиму, розкриті причини розладу голосового апарату.

Збереження ж співацького голосу студентів передбачає виконання загальних і специфічних вимог до його збереження, пов'язаних з особливостями вокальної підготовки майбутніх акторів.

Ключові слова: гігієна голосового апарату, методи вокальної підготовки, актор, правила збереження співацького голосу.

Постановка проблеми. У процесі підготовки майбутнього актора особливе значення має дотримання гігієнічних норм вокальної підготовки, збереження співацького голосу і розвиток вокальних можливостей, оскільки голосовий апарат є основним інструментом акторської діяльності. Основна специфіка акторської діяльності передбачає великі голосові навантаження, тому питання збереження голосу студентів акторських спеціальностей є актуальним.

Основні задачі дослідження.

-розуміння гігієнічних вимог не тільки до голосового апарату, але і до способу життя;

- володіння інформацією з метою професійного становлення і підтримки голосового апарату в гарному робочому стані;

- сформувати у майбутнього актора правильні звички.

Об'єкт дослідження. Гігієна голосу майбутніх акторів.

Предмет дослідження. Збереження голосового апарату в здоровому стані.

Аналіз досліджень. Сучасні вимоги до вокального виконавства, універсальності актора вимагають створення фундаментальних теоретично — методичних робіт з вокалу, залучення знань суміжних галузей наук (анатомії, фізіології, фоніатрії, фонопедії, біофізики, психології).

Так, фізіологічні основи постановки голосу висвітлені у роботах: М.Грачової, К. Злобіна, І. Павлова, Л. Работнова, І Сеченова, Ю.Фролова; дослідження у галузі фоніатрії проводили: А. Єгоров, Ф. Заседателев, В. Конторович, І. Левідов, Л. Работнов, М. Фомічов; дослідження акустичних особливостей процесу голосотворення — Л. Дмитрієв, Н. Жинкін, А. Мюзенхольд, С. Ржевкін, А.

Рудаков, Р. Юссон; орфоепічних норм звуковилучення - Е. Знаменська, А. Микиша. Відомості про правила збереження співочого голосу описані у працях А. Єгорова, К. Злобіна, М. Левідова, Д. Люша, Л. Работнова.

Метою статті є виявлення основних аспектів збереження і гігієни співацького голосу майбутніх акторів і визначення оптимальних умов для вокальної підготовки студентів.

Основний матеріал. Враховуючи специфіку вокальної діяльності актора театру, велике нервово- фізичне навантаження голосового апарату, важливою проблемою є збереження співочого голосу студентів і прищеплення їм вокальної культури.

Здоров'я голосу майбутнього актора залежить від ряду чинників. Голосовий апарат людини є складовою частиною людського організму, а значить, загальні вимоги, що висувають до гігієни голосового апарату і збереженню співацького голосу, співпадають з правилами здорового способу життя людини. Успішна ж робота голосового апарату вокаліста залежить від дотримання цих норм гігієни життєдіяльності людини. Забезпечення норм гігієни вокальної підготовки повинно включати створення сприятливих умов навчання, звукоізоляції навчальної аудиторії, дотримання гігієнічних норм навчального приміщення, відсутності сторонніх осіб на занятті на початковому етапі навчання. Таким чином, запорукою успіху голосового апарату є підтримка загального здоров'я організму студента, дотримання режиму роботи і відпочинку, правильна система харчування, профілактика захворювання верхніх дихальних шляхів, відмова від шкідливих звичок, загартування і загальне зміцнення організму. У комплекс вправ для загального зміцнення організму слід також додати спеціальні вправи на розвиток дихального апарату. Такі вправи представлені в роботах В Мордвінова “ Практика основної роботи з постановки голосу”, Л. Работнова “ Фізіологія і патологія голосу співака”, П. Органова “ Співацький голос і методика його постановки”. Також є ряд дихальних методик (система Е. Стрельнікової та інших). Особливо важливим є правильне розподілення голосового навантаження студента протягом дня. Педагогу потрібно регулювати самостійну роботу студентів з вокалу. Такий вид роботи доцільно використовувати тільки на старших курсах з постановки голосу.

До специфічних заходів збереження співацького голосу вокаліста відносимо правильність визначення типу голосу, його постановки та нормалізацію співацької функції голосового апарату, що передбачає встановлення природного зв'язку між окремими органами голосового апарату.

Збереження співочого голосу передбачає аналіз загального стану здоров'я студента під час занять вокалом і внутрішніх відчуттів голосового апарату при фонації. Основною умовою збереження і розвитку співочого голосу студента є набуття навичок правильного голосотворення. Починаючи роботу з вокалістом-початківцем, педагог повинен вивчити індивідуальні фізіологічні, психологічні і вікові особливості його розвитку. На початковому етапі занять з вокалу потрібно враховувати невелику витривалість голосового апарату студента і його швидку

втому. Наслідками неправильної роботи співацького голосу, його перевтоми, недотримання норм гігієни голосового апарату є виникнення професійних захворювань голосового апарату. Найкращим засобом запобігання таких захворювань є профілактика, яка передбачає усунення причин, що викликали його появу.

А. Єгоров поділяє захворювання голосового апарату вокалістів на дві групи. До першої групи він відносить функціональні захворювання, яких характерна відсутність будь-яких змін у голосових органах (фонастенія, гіпокінез голосових м'язів, фонаторна судова голосової щілини). До другої дослідник відносить захворювання, при яких разом з порушенням функції голосотворення є видимі зміни у голосових органах (гострі хронічні професійні ларингіти, вузликова хвороба, крововиливи у голосові складки). [1. с. 133-136]. Причинами виникнення перелічених хвороб стають порушення правил гігієни голосу, загальна перевтома, неврози та інші захворювання, які спричиняють розлад рівноваги між процесами гальмування і збудження у корі головного мозку, гострі і хронічні запальні захворювання верхніх дихальних шляхів, не врахування педагогом вроджених недоліків будови голосового апарату студента. Однією з умов збереження співацького голосу студентів може бути співпраця колективу, факультету ВНЗ з лікарем-фоніатором, який проводить огляд студентів, проводить консультації для педагогів і майбутніх акторів.

В. Живов стверджує, що робота з розвитку співацьких навичок повинна бути тим стрижнем, навколо якого розгортаються інші елементи навчально-хорової роботи. [3. с. 42]. Працюючи над розвитком співацького голосу студентів акторських факультетів, треба приділяти велику увагу формуванню вокального слуху, оскільки він дає можливість майбутнім акторам оцінювати якість звучання власного голосу, контролювати його і удосконалювати, робить процес фонації усвідомленим.

Вокальну підготовку слід розглядати як цілісну складну систему, що являє собою сукупність різноманітних складових: суб'єктів, об'єктів, структури, методики, етапів роботи, а також різноманіття зв'язків, що між ними існують. Так, А. Маруфенко розділяє процес вокальної підготовки на такі структурні елементи: мотиваційний, інформаційний, операційний. [4]. Результативність вокальної підготовки майбутніх акторів нерозривно пов'язана із моніторингом рівнів готовності студентів до вокальної діяльності. Моніторинговий зріз, який здійснює викладач постановки голосу, відносимо насамперед до мотиваційної сфери студента відносно майбутньої вокально - виконавської і вокально - педагогічної діяльності; виявлення конкретних вокально - музикальних здібностей студента. Важлива наявність у майбутнього актора достовірних знань про співацький процес як психологічний, біофізичний та інформаційний елемент. Рівень сформованих вокальних компетенцій, розвинений музикально-вокальний слух, відповідність наявних педагогічних знань, умінь і навичок студента до вимог навчання; орієнтування у вокальному репертуарі для різних типів голосів, шкільному програмному репертуарі, науково - методичній

літературі зі спеціальності — все це характеризує здібність оперувати наявними знаннями, уміннями та навичками.

У процесі формування вокально - слухових навичок студентів необхідно підкреслити необхідність збереження їхнього слуху. При довгому роздратуванні органу слуху настає його втома, зниження слухової чутливості і необхідність довгого періоду для його відновлення. В умовах систематичного впливу гучних звуків протягом довгого часу слухова чутливість може не відновитися взагалі.

Висновки. Проаналізувавши основні фактори збереження голосу відзначимо необхідні умови його укріплення : дотримання правильного режиму дня, здорового способу життя, харчування, санітарно - гігієнічних норм і позитивного емоційно — психологічного мікроклімату під час занять, відмова від шкідливих звичок, врахування сучасних аудіо - комп'ютерних технологій і обережне використання технічних досягнень в роботі з голосом, правильна діагностика типу голосу, врахування індивідуальних і вікових особливостей того, хто навчається, і співпраця з лікарем- фоніатором, засвоєння основних вокально-дихальних норм із звукоотримання і звуковедення, системність і регулярність вокальних занять з педагогом; формування і розвиток вокального слуху.

Таким чином, збереження співацького голосу студентів акторських спеціальностей передбачає виконання загальних і специфічних умов до збереження співацького голосу, пов'язаних з особливостями вокальної підготовки майбутніх акторів. Основною умовою дотримання норм і правил збереження співацького голосу студентів є їх інформування з питань гігієни співацької діяльності.

Перспективними є подальші дослідження із збереження мовленнєвого і співацького голосу у контексті їхнього використання і взаємодії в життєдіяльності людини.

Список літератури

1. Егоров А. М. Гигиена певца / Анатолий Михайлович Егоров. – М. : Медгиз, 1995. – 140 с.
2. Дмитриев Л. Основы вокальной методики: [учеб. пособ. для муз. вузов] / Леонид Борисович Дмитриев. – М. : Музыка, 1968. – 675 с.
3. Живов В. Л. Хоровое исполнительство : Теория. Методика. Практика : уч. пос. для студ. высш. учеб. завед. / Владимир Леонидович Живов. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 272 с.
4. Маруфенко О. Формування вокально-слухових навичок майбутнього вчителя музики: автореф. дис... на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.02 / Олена Вікторівна Маруфенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 20 с.
5. Юссон Р. Певческий голос: Исследование основных физиологических и акустических явлений певческого голоса / Рауль Юссон. – М. : Музыка, 1974. – 262 с.